

носі центру активності на самих студентів, роль викладача стає більше подібною на збудника та координатора навчального процесу, реалізуючого завдання певної програми навчання. Однак ефективна організація такої роботи можлива тільки при налагодженні співпраці всіх зацікавлених сторін у результативності навчання.

Одним з її прийомів є те, що в ході підготовки до практичних занять студенту пропонується розібрати спеціальну підборку індивідуальних не програмованих учбових завдань. При їх розгляді обов'язковим є прояв творчого підходу до залучення та розгляду допоміжних джерел.

Прояв ступеню кмітливості при їх використанні визначає рівень розробки цих завдань.

Залежно від стадії і опрацювання завдань студенту рекомендується продовжити роботу по його виконанні з проведенням обов'язкового аналізу недоліків.

Накопичення недоопрацьованих завдань є підставою для індивідуальних консультацій.

За рівнем творчої розробки індивідуальних та групових завдань проводиться оцінка загальної роботи студента над дисципліною. Накопичувальна система балів якості виконання завдань заохочує студента максимізувати творчі зусилля по опрацюванню курсу. За прояв творчого підходу вищого рівня нараховуються спеціальні бонусні бали.

І. А. Балягіна, М. А. Богорад,
ст. викладачі кафедри педагогіки та психології

ВИКОРИСТАННЯ СИТУАЦІЙНОЇ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ В БІЗНЕС-ОСВІТІ

У сучасному світі, який ввійшов у третє тисячоліття, розвиток України визначається у загальному контексті європейської інтеграції з орієнтацією на фундаментальні цінності західної культури. Згідно зі «Стратегією інтеграції України до Європейського Союзу», затвердженої Указом Президента України, поряд з іншими напрямками європейської інтеграції культурно-освітній та науково-технічний займають особливе місце. Як зазначено в цьому документі «... розвиток вищої освіти треба розглядати у контексті тенденцій розвитку світових освітніх систем, у т. ч. європейських, ... впровадити сучасні технології навчання з високим рівнем

інформатизації навчального процесу». В умовах розвитку ринкової економічної системи в Україні велике значення має підготовка фахівців для роботи саме в ринковому просторі, тобто розвиток так званої бізнес-освіти. Бізнес-освіта — це галузь, яка спрямована на підготовку кадрів для сфери бізнесу: менеджерів, керівників, організаторів, економістів тощо, і має вже майже віковий досвід застосування в розвинених країнах світу.

В бізнес-освіті протягом цього часу сформувалися свої найефективніші технології навчання. Серед інших до таких відноситься і метод конкретних ситуацій. Метод широко і ефективно використовується в західній практиці бізнес-освіти і українська освітня галузь, приєднуючись до міжнародної, європейської системи стандартів, також активно залучається до роботи з цією методикою навчання.

Існують різні визначення даної технології навчання. В закордонних публікаціях зустрічаються такі підходи, як метод вивчення ситуацій (case studies), ділових історій (case stories) або просто метод кейсів (case method). Іноді можна зустріти в перекладі і такі визначення як ситуаційні вправи, ситуаційні задачі, ділові ситуації. На нашу думку, хоча дане питання і не має принципового значення, слід зупинитися на понятті «конкретна ситуація», «навчальна конкретна ситуація», «метод конкретних ситуацій», як такі, що найбільш використовуються в нашій літературі і відповідають основній ідеї цього методу. Ця ідея полягає в тому, що розглядається конкретна ситуація: організаційна, економічна, адміністративно-правова, соціально-психологічна тощо. Одним з найбільш повних визначень методу конкретних ситуацій було те, що запропоноване в виданні, присвяченому історії і застосуванню цього методу в Гарвардській школі бізнесу: «Це метод навчання, коли студенти і викладачі (instructors) приймають участь у безпосередніх дискусіях по проблемах або ситуаціях (cases) у бізнесі. Приклади ситуацій звичайно готуються в письмовому вигляді як відображення актуальних проблем бізнесу, вивчаються студентами, потім обговорюються ними самостійно, що дає основу для спільних дискусій і обговорень в аудиторії під керівництвом викладача. Метод конкретних ситуацій, таким чином, включає спеціально підготовлені навчальні матеріали і спеціальну технологію (techniques) використання цих матеріалів в навчальному процесі». (The Case Method of the Harvard Business School, 1954, p. 6—7).

Чим же зумовлена така «популярність» даного методу, зокрема, в бізнес-освіті?

Це визначається тим, що метод конкретних ситуацій показав себе як дійсно ефективний для формування таких ключових професійних компетенцій менеджерів як комунікабельність, лідерство, вміння аналізувати в короткі строки великого обсягу неупорядкованої інформації, приймати рішення в умовах стресу і недостатньо інформації. Вплив МКС на формування соціально-значимих професійних якостей спеціаліста можна представити у вигляді підсумкової таблиці (Див. Ю. Сурмин Методологія аналізу ситуацій. — К., 1999. — С. 89).

ВПЛИВ МКС НА ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЗНАЧИМИХ, ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ СПЕЦІАЛІСТА

Якості спеціаліста	Їх характеристика	Вплив МКС на їх формування
Здатність приймати рішення	Вміння створювати і приймати моделі конкретних дій	Співставлення і оцінка переваг і недоліків різних ситуацій. Виділення логіки розвитку ситуації
Здатність до навчання	Здатність до пошуку нових знань, оволодіння вміннями і навичками самоорганізації свого навчання	Постійний пошук нової інформації в процесі аналізу ситуації, особливо в процесі її розвитку
Системне мислення	Здатність до цілісного сприйняття об'єктів в їх структурно-функціональній вираженості	Різностороннє осмислення ситуації
Самостійність і ініціативність	Вміння індивідуально розробляти і активно реалізовувати рішення	Висока індивідуальна активність в ситуаціях невизначеності
Готовність до змін	Бажання і здатність швидко орієнтуватися в ситуації, яка змінюється, адаптація до нових умов	Відпрацювання поведінки в постійно змінюваних ситуаціях
Комерційна і ділова орієнтація	Орієнтація на продуктивну діяльність, досягнення практичного результату	Постійний пошук відповіді відносно практичного результату в ситуації
Вміння працювати з інформацією	Здатність до пошуку інформації, її аналізу, переробка її із однієї форми подачі в іншу	Постійний пошук, виділення, класифікація, групування, аналіз і представлення інформації
Наполегливість і цілеспрямованість	Вміння відстоювати свою точку зору, переборювати протидію з боку партнерів	Вміння аргументувати і відстоювати свою точку зору при вирішенні КС

Якості спеціаліста	Їх характеристика	Вплив МКС на їх формування
Комунікативні вміння	Володіння словом (вербальним) і невербальними засобами спілкування, вміння налагоджувати контакт, справляти гарне враження на партнерів	Чітке, зрозуміле висловлювання своєї позиції, вміння слухати і розуміти співрозмовника
Проблемність мислення	Здатність бачити проблему	Пошуки проблеми. Визначати її основні характеристики
Конструктивність	Здатність пропонувати моделі вирішення проблем	Пошук шляхів вирішення проблеми в кейсі
Етичність	Володіння етичними нормам і навичками моральної поведінки в умовах колективної взаємодії	Постійна колективна взаємодія, конкуренція

П. Г. Банщикова, канд. екон. наук, доцент,
В. М. Гордієнко, ст. викл.,
Г. С. Скитьова, асистент
кафедри стратегії підприємств

ЗАСТОСУВАННЯ ТРЕНІНГОВОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК СТУДЕНТІВ НА БАЗІ ПРОГРАМНОГО КОМПЛЕКСУ SIGAM: ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Посилення конкурентної боротьби на вітчизняному та світовому ринках вимагає підвищення рівня готовності студентів — майбутніх фахівців — до практичної роботи за фахом після закінчення ВНЗу, застосування набутих знань та навичок у практичній діяльності.

Серед методів набуття практичних навичок студентами слід виділити *проходження практики* на підприємствах, в організаціях на відповідних фахових робочих місцях та *використання тренінгових технологій* створення і функціонування віртуальних підприємств, що діють в умовах господарювання, наближених до реальних.

Використання тренінгової технології функціонування віртуальних підприємств дозволяє уникнути низки проблем, характерних для традиційної практики, серед яких: